

Várady Szabolcs

SERMO

vagy epistula inkább?

Kőrözs Imrének

„De hogy hívták azt a kis dán falut?
Megírtam ezt a verset, vége van.
Hová tegyem, ha majd eszembe jut?”
(*Kaliforniában egy dán falu*)

*Éppen a Szent úton sétáltam, holmi kis apró
dolgon mélézgatva – szokásom –, szórakozottan,
s valaki rámront (csak névről ismertem odáig)!
Mefog, meglapogat: „Hogy vagy, te csodálatos ember?”
Jó, eleven szöveg, Imre, ilyen kell több a kötetbe.
Azt akarom, hogy Réz Ádám példája ragadjon.
Mert hogy is írta az Ádám fordításai kapcsán
Vas (nekem is már Pista, sokáig bácsi, mi több, még
mindketten szobatársaim is valameddig a régi,
fénykora teljében pompázó könyvkiadóban)?
Hogyha a téma Horatius, akkor a jó közelítés
kezdő pontja a *sermo* – annyit tesz, csevegés, de
azt is jelzi: beszél és nem dalol itt a poéta.
Ez megelőzte az ő életművében az ódát,
vagy helyesebben mondva az éneket, úgy van, a *carment*,*

s ezt is a köznapi hang, az *epistula* zárja be végül.
És ez a hang, ez a kulcsa Horácnak, a léha, a könnyed,
ezt taglalták hosszasan Ádámmal a szobában
és az ebédnél. Telt az idő, és egy napon Ádám
Pista kezébe nyomott, olvasd el, két tüneményes
fordítást, amivel pepecselt, csak szórakozásból.
Meg se jelentek, amíg élt, márpedig, írta Vas István,
itt van a példa, hogyan kell ezt fordítani – végre! –,
ezzel a közvetlenséggel, amiben sok olyan szó
elfér, mint *gáláns*, *elegáns*, *tempó* vagy akár mint
puccos dáma vagy épp *luxusbugyi*, és valahonnan
Kormos Pistának hallik ki a hangja, mikor nyer,
s azt kiabálja: „Van Isten! Belépek a pártba!” Idővel
ott lebzseltem a mélyvízben már én is elégszer,
és a tízesleghúzásban, szűz kéz, nyertem először.
Másodszorra elúszott mind, de sebaj: befogadtak.
Ott volt, vagy csak időnként felbukkant, aki számít.
Jött egyszer Deve – nézz oda, éppen az ő neve nem fér
jól el a hexameterben! Apolló bünteti ezzel,
mert nyalogatta a Rákosiék valagát? – cseri Gábor,
új művét olvasta fel, egy levelet, vagyis inkább
szózat volt fia védelmében, a Szokrateszénél
terjedelemre alig kurtább – a fiút kigolyózták,
bömböltette a magnóját ugyanis szakadatlan
Szigligeten, ahová alkotni vonulnak el írók
(*Haus der Schöpfung*, németül így hirdette a kastélyt
egy képeslap, amit később ott vettem a postán).
New York akkoriban Hungária volt. Ha a Zelk úr
feltűnt, már a csuszát a Kapás úr hozta azonnal.
Verssorokat kellett játékba bedobni kapásból,
ebben az összes költőkön Szántó Piri túltett –
ő és Kardos G. Vele egyszer a villamoson volt
egy különös esetem. Láttam, felszáll, megörültem,
s úgy láttam, hogy örül nekem ő is. Idővel azonban
mondott egy és mást, amitől bennem gyanú támadt:
ez nem a Kardos G. Csak olyan, mint. És bizonyára
én is olyan – na de, mint ki? Titok lesz már ez örökre.
Jóllehet innen volna hová ágazni tovább még –

térjünk vissza a tárgyra, vagy éppen rá (ha van), Imre.*
Látom az e-mailed, miszerint azt mondja Szilágyi**:
jó, de a Meller jobb. És hát őtőle csak ez van,
még ötvenhat előttről, nézem: jó, csakugyan jó.
*Épp ballagtam a Szent Úton, s – ez már a szokásom:
mit tudom én, mibe – ötleteimbe merültem egészen.
Hát egy alak (csak névről ismertem), nekem ugrik,
kapja, kezet ráz, „Hogy s mint – mondja –, te kincs, te cukor, te!”*
Ez legyen akkor. Csakhogy hozzájárul-e Meller
Péter? Majd kinyomozzuk a címét.

És kinyomoztuk.

És leveleztünk. Küldött egy dévaj grafikát is.
Nem véletlen a fordítás üde hangja, derült ki,
merthogy a rajza alatt még ez a disztichon áll:

* Lábjegyzetben azért legyen itt a Pilinszky-hasonmás.
Tíz év múlva a jó sorsom Versailles-ba vezérelt.
Vár ott kinn a csoport, hogy a kastély ajtaja nyíljon,
és meglátom a várakozók közt őt, aki mintha
bátyám volna, a mesterem úgy volt éveken át, míg
hordtam a verseimet hozzá, még szinte kamaszként,
s lelki gubancaimat ugyanúgy segített kibogozni.
Néhány éve lazul már kapcsolatunk, nagy örömmel
mennék most oda, indulok is, de az arca megállít:
semmi de semmi jelét nem látom rajta, hogy ismer.
Jancsi! De nem. Vagy mégis? Mégse? Kinyíltak az ajtók,
láttam, amit láttam, s már kezdtem is érteni, hogy mért
tört ki a forradalom, de hogy ő-e, nem ő, aki eltűnt
ott a tömegben, nem tudtam. A halála után is
vájkált bennem a kétely. S egyszer csak: heuréka!
Olvasok egy memoárt rokonától, és kiderül, hogy –
lássuk csak. „Stuttgartban a Kunsthalléba betértem –
írja Kovács Péter –, s megláttam Jancsit, azaz hogy
őt, de nem őt, vagyis ez más nem lehetett, csak a Géza,
kint élő rokon. Ő az, megszólítsam? Először
láttam. Hátha nem ő az mégse. De ő! Na de hátha.
Nem tudtam sehogyan sem megszólítani végül.
És most mintha adósa maradtam volna, úgy érzem.”
Géza! Igen! Ő volt Versailles-ban is, ő, ugye! Ő volt!

** János György, a legendás tudnivaló, ki: a Mester.
S hogy miről is van szó? Na ugorj csak a vers elejére!
Éppen a Szent úton sétáltam – amúgy a Szatírák
első könyvéből a kilences számú ez itten.

*Itt a te régi Beatricéd, gyere kis buta Dante,
fogd meg a két cicimet, szállj fel az égbe velem!*
És hát még más is kiderült: a lakóhelye Solvang.
Fény gyulladt: Kalifornia, '88 tele – úgy van!
Azt hittem, soha nem sikerül odaérni, a benzin
elfogy, kút sehol, és az irány is jó-e, ki tudja.
Jó volt. Harminc éve. Olyan volt, mint hazaérni.
Aztán ment le a nap, és ment ki a név a fejemből.
Ez legalább meglett, nem igaz? Jaj, Flaccus, öreg csont!

ITT A TE RÉGI BEATRICÉD, GYERÉ KIS BUTA DANTE,
FOGD MEG A KÉT CICIMET, SZÁLLJ FEL AZ ÉGBE VELEM!

© Meller Péter